

JAKUBOWSKI
CZMOCHOWSKI

NADZWYCZAJNA ZMIANA STOSUNKÓW

FIRMA W SĄDZIE

AUTOR:

KAROLINA LISTOPADZKA

NADZWYCZAJNA ZMIANA STOSUNKÓW A COVID-19

W świetle aktualnego orzecznictwa epidemia, a także jej następstwa w postaci np. nagłej zmiany sytuacji gospodarczej lub nieprzewidzianych zmian w prawie, mogą co do zasady stanowić nadzwyczajną zmianę stosunków, uzasadniającą ingerencję sądową w stosunek zobowiązaniowy na podstawie art. 357(1) § 1 k.c..

Możliwość zmiany treści umowy lub jej rozwiązania zależy jednak od udowodnienia, że następstwem takiej nadzwyczajnej zmiany stosunków jest nadmierna trudność w wykonaniu zobowiązania lub zagrożenie wykonania zobowiązania rażącą stratą dla jednej ze stron.

Ocena tych okoliczności dokonywana jest indywidualnie przez sąd w każdym konkretnym przypadku.

Zarazem zakres ingerencji sądu w treść stosunku zobowiązaniowego jest ograniczony koniecznością zachowania zasad współżycia społecznego i uwzględnienia interesów obu stron, zaś możliwość rozwiązania umowy musi być traktowana jako środek ostateczny.

NADZWYCZAJNA ZMIANA STOSUNKÓW A COVID-19

Linia orzecznicza może być dla przedsiębiorcy w danej sytuacji drogowskazem, czy w swoich działaniach powinien on korzystać z rozwiązań proponowanych przez Tarczę Antykryzysową czy też skierować sprawę na drogę sądową, celem zastosowania klauzuli *rebus sic stantibus*.

Ebook jest uzupełnieniem analizy problemu nadzwyczajnej zmiany stosunków (*rebus sic stantibus*) w świetle epidemii, którą można znaleźć [tutaj](#).

NADZWYCZAJNA ZMIANA STOSUNKÓW A COVID-19

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 6 grudnia 2016 r., I ACa 644/16, LEX nr 2210959

W ocenie Sądu Apelacyjnego - trafne jest stanowisko Sądu I instancji, że klauzula rebus sic stantibus, o której mowa w art. 357(1) k.c., a na której zaistnienie powołuje się powódka, dotyczy nadzwyczajnej zmiany stosunków, a nie nadzwyczajnej zmiany sytuacji życiowej jednej ze stron. Jest to zmiana stosunku zobowiązaniowego poza zgodą obu zainteresowanych stron.

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 29 czerwca 2017 r., I ACa 633/16, LEX nr 2449746

O nadzwyczajnym charakterze klauzuli rebus sic stantibus świadczą sformułowania użyte do jej opisanie: "nadzwyczajna zmiana stosunków", "nadmierna trudność" lub "rażąca strata przy spełnieniu świadczenia" oraz nieprzewidywalność tych okoliczności. (...) Jako przykłady zdarzeń powodujących nadzwyczajną zmianę stosunków wskazuje się epidemie (...) nadzwyczajną, szczególnie głęboką zmianę sytuacji gospodarczej (...).

NADZWYCZAJNA ZMIANA STOSUNKÓW A COVID-19

Nie ulega wątpliwości, że strony zawierające umowę muszą ponieść zwykłe ryzyko kontraktowe, jakie wiąże się ze stałymi, normalnymi zmianami zachodzącymi w stosunkach społeczno-gospodarczych. Przepis art. 357(1) k.c. powinien znaleźć zastosowanie wówczas, gdy pewne zjawiska wywołują taką zmianę stosunków, która nie mieści się już w granicach owego zwykłego ryzyka.

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 6 marca 2015 r., I ACa 564/14, LEX nr 1668587

Klauzula rebus sic stantibus, tak jak i inne instytucje umożliwiające modyfikację lub rozwiązanie zobowiązania (np. art. 632 § 2, 913 k.c.) mają nie tylko wyjątkowy ale także nadzwyczajny charakter. W ten sposób w istocie zasada pacta sunt servanta ulega wzmocnieniu. (...) Nadzwyczajna zmiana stosunków może mieć tło przyrodnicze (nieurodzaj, niezwykle surowa zima), jak i społeczne (wojna, gwałtowna zmiana ustroju politycznego). Jako przykłady zdarzeń powodujących nadzwyczajną zmianę stosunków wskazuje się epidemie, operacje wojenne, strajki generalne, różnego rodzaju klęski żywiołowe, nadzwyczajną, szczególnie

NADZWYCZAJNA ZMIANA STOSUNKÓW A COVID-19

głęboką zmianę sytuacji gospodarczej, objawiającą się hiperinflacją, gwałtownym spadkiem dochodu narodowego, masowymi upadłościami przedsiębiorstw.

Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2018 r. II CSK 303/17, LEX nr 2508552

Przepis art. 357(1) k.c. reguluje możliwość ingerencji sądu w treść łączącego strony stosunku umownego przez oznaczenie sposobu wykonania zobowiązania, wysokości świadczenia lub nawet rozwiązania umowy. Możliwość ta ma charakter wyjątku od zasady związania stron zawartą umową, podyktowanego zaistnieniem nadzwyczajnej zmiany stosunków, której strony nie przewidywały przy zawarciu umowy. (...) Rozwiązanie umowy, obwarowane zwrotem "nawet orzec o rozwiązaniu umowy", może być zastosowane, wyjątkowo w sytuacji, gdy nie można było osiągnąć celu przez zmianę treści umowy.

JAKUBOWSKI
CZMOCHOWSKI

O AUTORZE:

Karolina Listopadzka

aplikantka radcowska w JCZ Kancelaria.

tel. +48 668 20 15 35

klistopadzka@jczkancelaria.pl